

SYSTEM OCENIANIA PRZYRODY

w Szkole Podstawowej Nr 8 w Zielonej Górze

„Tajemnice przyrody”

Program nauczania przyrody

w klasach 4–6 szkoły podstawowej

Ogólne kryteria poszczególnych ocen:

1) Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego;
- b) potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych);
- c) umie formułować problemy i dokonywać analizy i syntezy nowych zjawisk;
- d) proponuje rozwiązania nietypowe, nowatorskie, odkrywcze;
- e) posiada umiejętność prezentowania przygotowanych wcześniej opracowań, uczestniczenia w rzeczowej dyskusji;
- f) jest finalistą lub laureatem konkursów przedmiotowych i olimpiad na szczeblu wyższym niż rejonowy.

2) Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową kształcenia ogólnego;
- b) posiada umiejętność wyjaśniania przyczynowo-skutkowego;
- c) potrafi stosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów i zadań w nowych sytuacjach;
- d) wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy;
- e) posiada umiejętność oceny wartości i przydatności danych zebranych z różnych źródeł.

3) Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową kształcenia ogólnego;
- b) poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań lub problemów;
- c) posiada umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji;
- d) poprawnie posługuje się terminologią charakterystyczną dla danego przedmiotu.

4) Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował w podstawowym zakresie te wiadomości i umiejętności określone podstawą programową kształcenia ogólnego, które są konieczne do dalszego kształcenia;
- b) posiada zdolność odtwarzania podstawowych informacji związanych z tematami określonymi w programie;
- c) poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania, z pomocą nauczyciela, typowych zadań i problemów;
- d) posiada znajomość podstawowych faktów dotyczących rozpatrywanych zagadnień.

5) Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a) ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową kształcenia ogólnego, ale braki te nie uniemożliwiają możliwości dalszego kształcenia;
- b) posiada zdolność odtwarzania podstawowych informacji określonych w programie;
- c) rozwiązuje z pomocą nauczyciela typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności.

6) Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie opanował tych wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową kształcenia ogólnego, które są konieczne do dalszego kształcenia;
- b) nie posiada umiejętności rozwiązywania prostych zadań i problemów nawet z pomocą nauczyciela;
- c) nie zna podstawowych praw, faktów, zasad dotyczących rozpatrywanych na lekcjach zagadnień.

Oczekiwane osiągnięcia ucznia

Klasa 4

Uczeń:

- wymienia czynniki warunkujące dobre samopoczucie w szkole i w domu,
- konstruuje własny plan dnia i tygodnia,
- stosuje w praktyce zasady zdrowego stylu życia,
- klasyfikuje składniki przyrody,
- posługuje się przyrządami optycznymi służącymi do obserwacji przyrody: lupą, mikroskopem, lornetką,
- określa kierunki geograficzne,
- odczytuje informacje z planu i mapy,
- posługuje się mapą w terenie,
- omawia zmiany stanu skupienia wody,
- dokonuje pomiaru składników pogody (temperatury powietrza, opadów, ciśnienia atmosferycznego, kierunku i siły wiatru),
- omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokrzemem,
- opisuje zmiany pogody i przyrody w poszczególnych porach roku,
- omawia zasady pielęgnacji roślin doniczkowych i zwierząt,
- planuje, przeprowadza i dokumentuje obserwacje i doświadczenia przyrodnicze,
- omawia wybrane czynności życiowe organizmów,
- wskazuje zależności pokarmowe w przyrodzie,
- omawia budowę i funkcjonowanie układów: pokarmowego, oddechowego, krwionośnego, ruchu, rozrodczego, oraz narządów zmysłów człowieka,
- omawia zasady higieny poznanych układów narządów,
- charakteryzuje okresy rozwojowe człowieka od noworodkowego do starości, ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania,
- podaje przykłady chorób zakaźnych i pasożytniczych,
- omawia zasady postępowania w przypadku zarażenia się chorobami zakaźnymi i pasożytniczymi,
- omawia zasady dbałości o ciało i ubranie,
- podaje przykłady sytuacji niebezpiecznych w domu i poza domem,
- omawia sposoby udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- wyjaśnia, dlaczego uzależnienia są niebezpieczne,
- omawia warunki życia w wodzie,
- omawia elementy budowy rzeki,
- podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w wodzie,
- charakteryzuje strefy życia w jeziorze, morzu i oceanie,
- omawia znaczenie mórz i oceanów,
- rozpoznaje wybrane organizmy wodne (roślinne i zwierzęce),

- rozpoznaje wybrane rodzaje skał,
- omawia etapy powstawania gleby i rolę organizmów glebowych,
- wymienia czynniki warunkujące życie na łądzie,
- charakteryzuje las,
- omawia typy lasów występujących w Polsce,
- rozpoznaje wybrane gatunki drzew, krzewów i roślin zielnych,
- rozpoznaje wybrane gatunki zwierząt lądowych żyjących w lesie, na łące, na polu i w sadzie,
- omawia warunki życia na łące,
- omawia warunki życia na polu i w sadzie.

Klasa 5

Uczeń:

- posługuje się skalą liniową do obliczania odległości rzeczywistych i na mapie,
- wskazuje na mapie różne formy terenu,
- opisuje wypukłe i wklęsłe formy terenu,
- wymienia główne niziny, wyżyny i góry Polski,
- wskazuje na mapie wody powierzchniowe Polski,
- omawia podział administracyjny Polski,
- charakteryzuje położenie Polski w Europie,
- wymienia nazwy krajów europejskich,
- omawia formy ochrony przyrody w Polsce,
- wymienia czynniki zagrażające przyrodzie,
- omawia warunki życia w Morzu Bałtyckim,
- opisuje pogodę nadmorską,
- charakteryzuje warunki geograficzne i przyrodnicze pobraży bałtyckich,
- opisuje krajobraz pojezierny Pojezierza Mazurskiego i Suwalskiego,
- omawia cechy charakterystyczne krajobrazu nizinnego pasa Nizin Środkowopolskich,
- wskazuje na mapie Polski parki narodowe,
- podaje nazwy kilku objętych ochroną gatunków roślin i zwierząt występujących w omawianych parkach narodowych,
- omawia cechy krajobrazu wielkomiejskiego na przykładzie Warszawy,
- wymienia główne zabytki Warszawy, Gdańska i Krakowa,
- charakteryzuje krajobrazy Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej jako wyżyny wapiennej,
- charakteryzuje krajobraz rolniczy na przykładzie Wyżyny Lubelskiej,
- charakteryzuje krajobraz przemysłowy na przykładzie Wyżyny Śląskiej,
- wymienia charakterystyczne cechy każdej z poznanych wyżyn,
- omawia cechy krajobrazu górskiego,
- charakteryzuje pogodę tatrzańską,

- opisuje piętra roślinne Tatr,
- omawia budowę mchów i paprotników i ich przystosowania do środowiska,
- wymienia nazwy kilku gatunków mchów i paprotników,
- omawia budowę zewnętrzną roślin nasiennych,
- wskazuje przystosowania budowy poszczególnych organów roślinnych do pełnionych funkcji,
- wymienia warunki niezbędne do kiełkowania nasion,
- omawia budowę zewnętrzną grzybów,
- podaje przykłady różnorodności budowy grzybów (jednokomórkowe, wielokomórkowe, pleśnie, kapeluszowe),
- rozpoznaje grzyby jadalne, trujące i pasożytnicze,
- wyjaśnia pojęcie „drobina”,
- porównuje ułożenie drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach,
- wyjaśnia związek budowy ciał stałych, cieczy i gazów z ich właściwościami,
- omawia, popierając przykładami, zjawisko rozszerzalności cieplnej ciał.

Klasa 6

Uczeń:

- wymienia nazwy planet Układu Słonecznego,
- opisuje kształt i rozmiary Ziemi,
- określa położenie dowolnego punktu na kuli ziemskiej względem równika i południka zerowego,
- opisuje właściwości i zastosowanie magnesów,
- opisuje oddziaływania magnetyczne w przyrodzie,
- omawia następstwa ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi,
- wskazuje na mapie świata poszczególne kontynenty i oceany,
- opisuje wielkie wyprawy geograficzne Krzysztofa Kolumba i Ferdynanda Magellana,
- podaje przykłady substancji prostych i złożonych,
- charakteryzuje rodzaje mieszanin,
- sporządza mieszaniny jednorodne i niejednorodne,
- omawia sposoby rozdzielania mieszanin jednorodnych i niejednorodnych,
- opisuje właściwości roztworów wodnych,
- wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji,
- omawia udział tlenu w wybranych przemianach chemicznych,
- omawia przystosowania do środowiska i budowę zewnętrzną wybranych przedstawicieli bezkręgowców,
- charakteryzuje przystosowania do środowiska przedstawicieli ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków,

- odczytuje z diagramów klimatycznych informacje dotyczące temperatury i ilości opadów w poszczególnych strefach klimatycznych i poszczególnych miesiącach,
- oblicza średnią temperaturę i średnie ilości opadów,
- wskazuje na mapie świata poszczególne strefy krajobrazowe,
- omawia strefy: wilgotnych lasów równikowych, sawann, pustyń, lasów liściastych, stepów, północnych lasów iglastych, tundry, pustyń lodowych, krajów alpejskich,
- omawia przystosowania wybranych organizmów do życia w strefach: wilgotnych lasów równikowych, sawann, pustyń, lasów liściastych, stepów, północnych lasów iglastych, tundry, pustyń lodowych, krajów alpejskich,
- rozpoznaje wybrane organizmy roślinne i zwierzęce występujące w omawianych strefach,
- omawia rolę w przyrodzie sił tarcia, oporu powietrza i wody,
- podaje przykłady działania sił tarcia, oporu powietrza i wody oraz sposoby ich zmniejszania lub zwiększania,
- opisuje różne rodzaje ruchu,
- wykonuje obliczenia dotyczące prędkości, drogi i czasu,
- charakteryzuje zjawiska świetlne: prostoliniowe rozchodzenie się światła, odbicie światła,
- wymienia źródła dźwięków,
- porównuje prędkość rozchodzenia się dźwięku w różnych ośrodkach,
- podaje przykłady zjawisk elektrycznych występujących w przyrodzie,
- rysuje schemat prostego obwodu elektrycznego,
- omawia etapy powstawania życia na Ziemi,
- wymienia przykłady odnawialnych i nieodnawialnych zasobów przyrody,
- podaje przykłady globalnych zagrożeń dla środowiska,
- wymienia formy współpracy międzynarodowej mającej na celu ochronę przyrody.

Formy sprawdzania osiągnięć uczniów

- Aktywność na lekcji (oraz jej brak)
- Odpowiedź
- Kartkówka z ostatniego tematu
- Zadanie dodatkowe
- Praca w grupach
- Zeszyt ćwiczeń
- Zadanie domowe
- Ćwiczenia praktyczne na lekcji

- Kartkówka (2-3 ostatnie tematy)
- Rozwiązanie zadania problemowego
- Realizacja i prezentacja projektu przyrodniczego
- Praca klasowa z całego działu wiedzy

Oprócz sprawdzania osiągnięć uczniów jest udzielanie informacji zwrotnej, która skierowana bezpośrednio do ucznia, krótka, rzeczowa, dotycząca konkretnej sytuacji, oraz zawiera krótkie wskazówki do dalszej pracy.

- Każdy sprawdzian z działu czy kartkówka z 2-3 lekcji jest zapowiedziany z tygodniowym wyprzedzeniem, udokumentowanym wpisem w dzienniku, a sprawdzian jest poprzedzony lekcją powtórzeniową.
- Kartkówka, odpowiedź może obejmować materiał wyłącznie z ostatniego tematu i nie musi być zapowiadana.
- Nauczyciel informuje uczniów o wynikach sprawdzianów czy kartkówek w ciągu tygodnia od daty przyjęcia pracy.
- Uczeń ma do wglądu sprawdzony sprawdzian, a następnie oddaje go nauczycielowi celem przechowania.
- Każdy sprawdzian (z wyjątkiem testów badań osiągnięć ucznia, kartkówek, odpowiedzi z ostatniej lekcji czy diagnozy bieżącej) może być poprawiony w terminie nie przekraczającym 2 tygodni od chwili oddania prac.
- W przypadku gdy uczeń przystąpił do poprawy oceny np. z pracy klasowej czy kartkówki, do średniej liczona jest jedna ocena - średnia z dwóch uzyskanych ocen.
- Jeśli uczeń nie przystąpił do poprawy, do średniej wlicza się tylko ocenę np. z pracy klasowej.
- Uczeń nieobecny ma obowiązek zaliczyć sprawdzian w terminie dwóch tygodni od przyjścia do szkoły.
- Nadrobienie zaległości można skonsultować na drodze indywidualnych ustaleń z nauczycielem przedmiotu.
- Uczeń ma prawo w wyjątkowych wypadkach zgłosić nieprzygotowanie do lekcji.
- Prowadzenie zeszytu przedmiotowego jest obowiązkowe i podlega ocenie.
- Uczeń ma prawo do dodatkowych ocen za inne zadania zlecone przez nauczyciela.

- Uczeń, który uchyla się od oceniania (z różnych przyczyn) może być nieklasyfikowany.
- Na cztery tygodnie przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady pedagogicznej nauczyciel informuje uczniów o przewidywanych ocenach klasyfikacyjnych i wpisuje je do dziennika.
- Ustalona przez nauczyciela końcoworoczna ocena niedostateczna może być zmieniona w wyniku egzaminu poprawkowego zgodnie z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania.

Źródła:

1. Statut SP 8 w Zielonej Górze
2. Program nauczania w kl. 4-6 przyrody "Tajemnice przyrody" - Jolanta Golanko
3. Między oceną szkolną a dydaktyką, bliżej dydaktyki - Bolesław Niemierko

Opracował: Jarosław Twaróg